

עין משפט ונר מצוה

לג א מיי פי"ג מהל' אסורי מצות הלכה פ:
לד ב מיי פי"ח מהל' פסקי"מ הל' ז:
לה ג מיי פי"ז ע"ס הלכה פ:

תורה אור השלם

- ↑ וזאת תורת נבח השלמים אשר יקריב ליהוד:

^[קריאה י.י.]

שיטה מקובצת

סימן הספכת יוב"ח וקב"ל זי' סינינין נמק"ס קדוש' מעשר' חמשים הלאריו"ן ומצויין להסי"ו וטיב"ל ומש"ע הפרי"ה (מ"ב):

ביאורים על הדרן

נקראו חכמי התלמוד חכמי האמת כי כמו שאמת יענה דרכו וכל העולם כולו לא יוכלו להשליך האמת ארצה, כך התלמוד לפי שהוא אמת מנד ענמו של יו קיום אף על גב שכל האמוות מלעיגין עליו אפילו חכי הוא מקובל וטוב ויפה הדבר עליו ועל זרעו אחריו לעשותו עד העולם, ולפי שהתלמוד אינו מהדר רק אצל ישראל וכן ישראל אינם מהדרים לפני השם יתברך רק בשביל התורה שבעל פה שהיא הסימן המובהק המבדיל בין ישראל לעמים כמו שגאפ"ש בסמוך, כן על אנו נוהגין לפי כל סוים מסכת הדרן עלך והדרן עלן. גם אין מי שנתן דעתו על התורה שסכת פה שלא תשכח חס ושלום רק אנו, והו דעתן עלך, וכן התורה שבעלי פה היא אבותנה על ישראל ולכן נקראת גמרא' שהוא ר"ת לא בבבאי"ל מיאכ"ל רפאל אוריאל לומר כי הטיטק בגמרא חתה מלאך ה' סביב לו להגילו מימינו מיבאל ומשמאלו גבריאל ומלפניו אוריאל, ומאחוריו רפאל, ועל ראשו שכנית אל בדברי חכמים, והו דעתן עלן כלומר השגחתן עלן והואיל והישראל התורה שבעל פה הן תמי אמת בניה שלא יתושו זה מזה לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי, ולהיות שהתלמוד אינו חביב ומיוחד כל כך רק אצל בעלי התורה אבל לא מאלים ושאר הקדוה ע"כ אנו מודים ששם חליקין מיושב בית המדרש ולא עם חלקנו מיושבי הקרנה. (פ"ד תו"ט, יביחות ז' צ"ג)

הנה מה שנוהגין ורגילין אנו להכיר בסיס כל מסכתו רבי פפא עם עשרה בתורה ע"י מאירים וגדולים בתורה ע"י שהיה עושה להם סעודה בסיים המסכתא כי תורה היה והיה מחזיק לעוסק העשרה, לכן וכה שמוכרין אותו עם עשרה בניו הרוממים כאלו הוחרבו עשרת הדברות. כי מלת רב פפא הוא רמו על מעלת משה רבינו ע"ה שנאמר בו דבר אבא עבנו ונשמעה, ויעקר מעלתו של משה רבינו עברו עם השיי"ת פ"ה אל פ"ה שהוא אותיות פפא. ויאית במדרש חזר מ"ד דאביי אינו ככלל הדברות ופתח באבאי רק להודיע מי הוא המצהה. ע"כ בא מלת פפי"א להוציא מלבן של אותו המ"ד, כי נוטריקון של פפי"א פתי"ח פ"א שבני אבחי', נגד מצות לא יהיה לך וגומר שנאמר בעובדי ע"ז לא תחנם

קב:

ומה עופוס שאין המוס פוסל צפן.
דלמר מר (תמורה דף ט"ז.)
אין תמות וזכרות בעופות: ומן פוסל צפן.
דהא רבינשו להו גבי פיגול צפי' בית שמאי' (לעיל מד.)
אלמא פסול צ' צהו זמן: סורס וצח השלמים. תורה אחת לכל השלמים וחסילו לשלמי צמה קטנה למה שאמרו בענין ומה אמור צאותו ענין זמן למדה וזמן לשלמים ומחשבת פיגול. והא דליטריטרי לרביייהו משום דלתי מצנין אב דלהן ישרף והיוולא ישרף ללא יפסול צה זמן לפיכך הולך לרבותו ז: **לעשות זמן צמה ה' קטנה זמן צמה גדולה.
למדה יוס ולילה ולשלמים שני ימים ולילה אחד ויותר נמי מפיגול יליף (סג) מג"ש דעון עון וטמא נמי צהיהו פרשתא כמיז (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל ז' וגו':**

הדרן עלך פרת חמאת וסליקא לה מסכת זבחים

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הדרן עלך מסכת זבחים והדרך עלן. דעתן עלך מסכת זבחים ודעתך עלן. לא נתנשי מינך מסכת זבחים ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא טורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפפיות עמך בית ישראל. ונהיה בלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיק למען לא אבוש: לעולם לא אשפח פקודיך פי בם חיייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכמים והם משכמיים. אנו משכמיים לדברי תורה והם משכמיים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי בשם שעזרתני לסיים מסכת זבחים כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפני ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים פי בהתהלךך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחה. פי בי ירבו ימיה ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא, ולאחיא מתיא, ולאסקא לחיי עלמא, ולמבנא קרתא דירושלם, ולשכלל היכליה בגוה, ולמעקר פולחנא נוכרהא מארעא, ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה, וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, ויצמח פרקנה ויקרב משיחהו. בחייכוו וביומיכוו ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושרתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא, ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון, ועל כל מאן דעסקין באורייתא, די באתרא (קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר, יהא להון ולכוון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני ריחי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא ברחמי עושה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

פרת חמאת פרק ארבעה עשר זבחים

מה עופות שאין המום פוסל בהן זמן פוסל בהן קדשי כמה קטנה שהמום פוסל בהן אינו דין שזמן פוסל בהן מה לעופות שכן זאין הזר כשר בהן תאמר בבמה קטנה ^[ב] שהואר כשר בה ^[א] לא יהא זמן פסול ^[ב] בה ת"ל ^[א] וזאת תורת זבח השלמים לעשות זמן במה קטנה כזמן במה גדולה:

הדרן עלך פרת חמאת וסליקא לה מסכת זבחים

אחד ויותר נמי מפיגול יליף (סג) מג"ש דעון עון וטמא נמי צהיהו פרשתא כמיז (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל ז' וגו':

הדרן עלך פרת חמאת וסליקא לה מסכת זבחים

ליקוטים

איתא גבי אליה הוה ליה לאקשוי לתרוצי דאליה לא הות קריבה אלא בבמה גדולה וטעמא דהוה ושוק בני תנופה דכתיב בהו להניף תנופה להי ואי"כ אליה דלא בעיא תנופה פשטא דנוהגה בבמה קטנה. וממה שכתבו קושיא גם על הטעם הב' שהיו חולין שנעשו על טהרת הקדש דאי"כ מא קשיא לרשיי דיל מהוזו ושוק ואלא חולין היו ואין לכתוב בהם כלום. ותו שלא היה כבוד שאול שיאכלו שאר הקראים קשים והוא יאכל חולין. גם הטעם הג' שאמרו דגרי היה הובח שאין אליהו קריבה דרוק, דמאי בותיה דשאול שנתנו לפניו מנה יפה וזב הגדי, והלא פחיתות היה כי רוב הפשטיים מניחים אותו עם העור. ותו דלא מצינו בכתוב שקורא אותו אליה אלא זנב נקרא, ולפיכך הוצרכו התוס' לתרוך דרוכ הפסחים טלאים היו, משמע בהראי כי זנב נקרא אליה.

ומה שנ"ל בתירוך הקושיא דפליגי אמוראי אם הובח היה חולין או שלמים, כי ר' יוחנן דאמר שוק אליה סובר שהובח היה חולין ומה שכתבו כי הוא יברך הובח היינו ברכת הלחם, וכן פירשו מקצת מפרשים. ומה שהוכרחו בבמה לא שהיו מקריבין הובח בבמה, אלא שם היו מתקציים הקראים לאכול לכבוד האכסניאם, וכל זביחת בהמה אפילו חולין נקרא זבח, ור' יוחנן דחק אותו לשון והעליה דמשמע מה שלל השוק והוא דבר חשוב ומנה יפה והוא האילה ולפיכך סובר דלא הוו שלמים ומה שלא כתב בהדיא השוק ואילה משום ההוה משמע השוק בפני עצמו והאילה בפני עצמה, ומשי"ה כתב והעליה כלומר עם מה שעליה מחובר כדי שתהיה מנה יפה טפי. ור' אלעזר ס"ל שלמים היו ולפיכך אי"א לפרש אליה בפשטה אלא שוק וזהו שהם מנה יפה, שכן היתה מנת הכהנים, וס"ל דחיה ושוק לא היה נוהגין בבמה קטנה. ור' שמואל בר נחמני ס"ל דאצינן דאין חזו השוק נוהגת בתורת חיוב בבמה קטנה, לא היה מכבד שמואל את שאול לקחת מנת הכהנים לתת לפניו, שא"פ שלא היה חיוב בדבר מ"מ לא היה שמואל משנה כמה שעושים בבמה גדולה כיון שיש בו הפסד לכהנים ומשי"ה אמר מאי והעליה שוק ושופי וכו'. והנראה לעניות דעתי כתבתי.

(רד"ו סי' פ"ב מעש"ט)

מסורת הש"ס

ע' א' ת"כ אחרי פי"ט ה"ז.

שינויי נוסחאות

[א] כתיב' ושי"ט נוסף הואיל והזר כשר בה: **[ב]** ל"ז פוסל (לירעבי"ו וביח' בדי"ו): **[ג]** ל"ל פסל (ירעבי"ז): **[ד]** לרבותן (כתהיי"ו בבי"ט): **[ה]** ל"ל בבמה (שי"ט): **[ו]** תאכל כשר מוזב השלמים אשר להי וטומאתו עליו ואקשינהו רחמנא לומר שרינים שוה בין בבמה גדולה בין בבמה קטנה לל"ל (בי"ט): **[ז]** נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

ליקוטים

איתא גבי אליה הוה ליה לאקשוי לתרוצי דאליה לא הות קריבה אלא בבמה גדולה וטעמא דהוה ושוק בני תנופה דכתיב בהו להניף תנופה להי ואי"כ אליה דלא בעיא תנופה פשטא דנוהגה בבמה קטנה. וממה שכתבו קושיא גם על הטעם הב' שהיו חולין שנעשו על טהרת הקדש דאי"כ מא קשיא לרשיי דיל מהוזו ושוק ואלא חולין היו ואין לכתוב בהם כלום. ותו שלא היה כבוד שאול שיאכלו שאר הקראים קשים והוא יאכל חולין. גם הטעם הג' שאמרו דגרי היה הובח שאין אליהו קריבה דרוק, דמאי בותיה דשאול שנתנו לפניו מנה יפה וזב הגדי, והלא פחיתות היה כי רוב הפשטיים מניחים אותו עם העור. ותו דלא מצינו בכתוב שקורא אותו אליה אלא זנב נקרא, ולפיכך הוצרכו התוס' לתרוך דרוכ הפסחים טלאים היו, משמע בהראי כי זנב נקרא אליה.

ומה שנ"ל בתירוך הקושיא דפליגי אמוראי אם הובח היה חולין או שלמים, כי ר' יוחנן דאמר שוק אליה סובר שהובח היה חולין ומה שכתבו כי הוא יברך הובח היינו ברכת הלחם, וכן פירשו מקצת מפרשים. ומה שהוכרחו בבמה לא שהיו מקריבין הובח בבמה, אלא שם היו מתקציים הקראים לאכול לכבוד האכסניאם, וכל זביחת בהמה אפילו חולין נקרא זבח, ור' יוחנן דחק אותו לשון והעליה דמשמע מה שלל השוק והוא דבר חשוב ומנה יפה והוא האילה ולפיכך סובר דלא הוו שלמים ומה שלא כתב בהדיא השוק ואילה משום ההוה משמע השוק בפני עצמו והאילה בפני עצמה, ומשי"ה כתב והעליה כלומר עם מה שעליה מחובר כדי שתהיה מנה יפה טפי. ור' אלעזר ס"ל שלמים היו ולפיכך אי"א לפרש אליה בפשטה אלא שוק וזהו שהם מנה יפה, שכן היתה מנת הכהנים, וס"ל דחיה ושוק לא היה נוהגין בבמה קטנה. ור' שמואל בר נחמני ס"ל דאצינן דאין חזו השוק נוהגת בתורת חיוב בבמה קטנה, לא היה מכבד שמואל את שאול לקחת מנת הכהנים לתת לפניו, שא"פ שלא היה חיוב בדבר מ"מ לא היה שמואל משנה כמה שעושים בבמה גדולה כיון שיש בו הפסד לכהנים ומשי"ה אמר מאי והעליה שוק ושופי וכו'. והנראה לעניות דעתי כתבתי.

(רד"ו סי' פ"ב מעש"ט)

^[1] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[2] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[3] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[4] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[5] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[6] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[7] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[8] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[9] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[10] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[11] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[12] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[13] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[14] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[15] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[16] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[17] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[18] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[19] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[20] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[21] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[22] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[23] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[24] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[25] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[26] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[27] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[28] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[29] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל:

^[30] נראה דנמיר לוסוף הפסו"ל: